

**Länsstyrelsen
Värmland**
Miljöenheten
Fredrik Wilde

BESLUT

1 (9)

2002-06-25

Dnr 511-8637-00

Enligt sändlista

NATURRESERVATET BRÄNNAN ÅRJÄNGS KOMMUN VÄRMLANDS LÄN

Postadress
Länsstyrelsen Värmland
651 86 KARLSTAD

Besöksadress
Våxnäsgatan 5-7

Telefon
054 – 19 70 00 (växel)
054 – 19 72 72 (direkt)

Telefax
054 – 19 70 90

E-post
miljo@s.lst.se

2002-06-25

Dnr 511-8637-00

Länsstyrelsen
Värmland
Miljöenheten

BESLUT	3
SYFTE	3
FÖRESKRIFTER	3
A. Beslut med stöd av 7 kap. 5§ miljöbalken, om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet.	3
B. Förpliktelser med stöd av 7 kap. 6§ miljöbalken.	4
C. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 30§ miljöbalken om rätten att färdas och vistas i reservatet (gäller även markägare och innehavare av särskild rätt).	4
FÖRESKRIFTERNAS IKRAFTTRÄDANDE	5
SKÅL FÖR BESLUTET	5
HISTORIK	5
BESKRIVNING AV DET OMGIVANDE LANDSKAPET.....	5
BESKRIVNING AV NATURRESERVATET	6
MOTIV TILL SKYDD	7
LÄNSSTYRELSENS BEDÖMNING	7
SKÖTSEL OCH FÖRVALTNING	8
ÄRENDETS HANDLÄGGNING	8
SYNPUNKTER FRÅN REMISSINSTANSENA.....	8
BILAGA 1. BESLUTSKARTA	
BILAGA 2. ÖVERSIKTSKARTA	
BILAGA 3. REGISTERUPPGIFTER	
BILAGA 4. SKÖTSELPLAN	
BILAGA 4.1 SKÖTSELPLANEKARTA	
BILAGA 4.2 EKONOMISK UTREDNING	
BILAGA 5. ARTLISTA	
BILAGA 6. HUR MAN ÖVERKLAGAR	

2002-06-25

Dnr 511-8637-00

Länsstyrelsen
Värmland
Miljöenheten

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att förklara Brännan som naturreservat. Det aktuella området avgränsas med den svarta heldragna linjen på karta i bilaga 2, med föreskrifter och skötselplan enligt nedan.

Naturreservatets namn skall vara *Brännan*.

Syfte

Syftet med naturreservatet är att bevara, vårda och återskapa brandpräglad skog i olika successionsstadier. Området har en värdefull mosaik av skogsbiotoper bestående av naturskogsartade gamla granskogar, sumpskogar och våtmarker, brandfält samt äldre tallskogar, kalhyggen och ungsogar. Förekomsten av gamla naturskogsartade bestånd, brandfält, gamla grova lövträd och en rik förekomst av död ved innebär att området utgör en mycket gynnsam livsmiljö för många arter med reducerad förekomst i det brukade skogslandskapet. Att bevara och förstärka förutsättningarna för skogslevande arter som t ex hackspettar, vedlevande insekter och lövträdsknutna lavar är en hörnsten i naturreservatet. Ett bevarande med den inriktningen innebär ett bibehållande av gamla naturskogsbestånd med rik förekomst av död ved och grova lövträd samt nyskapande av brandfält i intervaller så att området på sikt hyser flera olika successionsstadier efter brandstörning.

Inskränkningar och föreskrifter

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att följande inskränkningar skall gälla i reservatet.

A. Beslut med stöd av 7 kap. 5§ miljöbalken, om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet.

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det förbjudet att:

1. bedriva någon form av skogsbruk förutom åtgärder som anges i skötselplanen
2. schakta, tippa, fylla ut, nydika, anordna upplag eller omarrondera marken, i det fall det inte sker med stöd av skötselplan för reservatet
3. uppföra radiomast eller anlägga luftledning
4. anlägga väg, parkeringsplats, campingplats, vandrings- och båtleder eller uppställningsplats för husvagnar, utom i enlighet med skötselplan för reservatet
5. uppföra helt ny byggnad
6. bedriva markförbättringsåtgärd som kalkning eller gödsling i området
7. bedriva viltvårdande åtgärder eller utfodring

2002-06-25

Dnr 511-8637-00

Länsstyrelsen
Värmland
Miljöenheten

B. Förpliktelse med stöd av 7 kap. 6§ miljöbalken.

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktigas att tåla sådana intrång i reservatet som:

1. utmärkning av och information om reservatet
2. undersökningar av markslag, landskapselement, växt- och djursamhällen samt arter, enligt redovisning under rubriken dokumentation och uppföljning i till beslutet hörande skötselplan
3. skötselåtgärder i enlighet med skötselplanen

C. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 30§ miljöbalken om rätten att färdas och vistas i reservatet (gäller även markägare och innehavare av särskild rätt).

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det förbjudet att:

1. anordna tävling
2. medföra hund som inte hålls kopplad,
3. fånga, störa eller skada däggdjur, fåglar, grod- och kräldjur, liksom att skada deras bo och lekplatser eller samla ägg,
4. insamla evertebrater, t ex skalbaggar och landmollusker,
5. plocka växter, gäller såväl kärlväxter som mossor, lavar och vedsvampar,
6. tälta, ställa upp gömsle eller liknande,
7. snitsla spår, anordna orienteringskontroller eller anordna tävlingar, anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller liknande anordning
8. skada eller borttaga träd och buskar, inklusive död ved såsom lågor, torrträd och torra grenar,
9. framföra fordon eller rida,
10. skada eller borttaga naturföremål eller ytbildning eller skada marktäcket,

Punkt C2 och C3 utgör inte hinder för utövande av jakt, t.ex. med lösdrivande hund. C8 utgör inte hinder för passröjning under förutsättning att inte naturvärden påverkas negativt och att åtgärden sker i samråd med reservatsförvaltaren. Föreskriften C9 utgör inte hinder för terrängtransport av fälld älg förutsatt att spårbildning ej sker. Detta förutsätter att fordon med lågt marktryck används och att lämpligt körstråk för uttransport väljs. Föreskriften C9 utgör heller inte hinder för skogsbruket att använda befintlig skogsbilväg och vändplan inom reservatet i nordost vid Norra Sundvattnet.

Utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att i näringssyfte organiserat utnyttja området, samt för skolor och institutioner att regelmässigt utnyttja området för att utföra naturvetenskapliga eller andra undersökningar.

I samband med naturvetenskapliga undersökningar kan länsstyrelsen meddela undantag från ordningsföreskrifterna under C.

Ordningsföreskrifterna under C ska inte utgöra hinder för naturvårdsförvaltningen eller för den del av länsstyrelsens regionala miljöövervakning som utförs i samråd med naturvårdsförvaltningen.

2002-06-25

Dnr 511-8637-00

Länsstyrelsen
Värmland
Miljöenheten

Ovanstående inskränkningar ska inte utgöra hinder för förvaltare att genomföra eller upphandla den skötsel som ska genomföras enligt till beslutet hörande skötselplan.

Föreskrifternas ikraftträdande

Ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder ikraft omedelbart.

Skäl för beslutet

Historik

Skogens struktur, brandstubbar och uppgifter från kartor och muntliga källor vittnar om att skogslandskapet i och omkring Brännan präglats av skogsbränder. En skogsbrand drog fram i området på 1860-talet och spår efter denna ses än idag i området. Enligt uppgift uppkom branden vid en betesbränning där branden slet sig.

Den mänskliga påverkan i området har en lång historia. I omgivningarna, bl.a. utmed Sandsjöns stränder, finns flera registrerade fornlämningar i form av gamla boplatser och fångstgropar. Skogsbruket har varit omfattande och lämningar efter flera sågar finns i området, bl.a. Sundvattssågen i nordost. Moderna skogsbruksåtgärder har på senare tid påverkat skogen då kalhyggen och gallringar genomförts i vissa bestånd. På 1960-talet genomfördes en gallring men stor del av gammelskogen är fortfarande opåverkad av sentida skogsbruksåtgärder. Nyare hyggen finns i områdets centrala delar.

1997 anlades en naturvårdsbränna i området där en betydande del av ursprunglig virkesvolym lämnades vid avverkning. Åtgärden genomfördes som en del i Life-projektet *hackspettlandskap* och är ett viktigt motiv för reservatsbildningen i området.

Beskrivning av det omgivande landskapet

Naturreservatet Brännan ska betraktas som en ur naturvårdssynpunkt värdefull del av ett större skogslandskap med höga naturvärden. I detta storområde, kallat Fjornshöjdens storområde, är landskapet mycket kuperat, och karaktäriseras av långsmala sprickdalar i nord-sydlig till nordost-sydvästlig riktning med mellanliggande höjdryggar, vars krön utgör delar av ett äldre peneplan. De enskilda höjdryggarna har en söndersprucken yta med gott om svackor, lodytor och små bergknallar. Sprickdalarna är smala, ofta med myrdråg, sumpskogar eller små bäckar i dalbottnarna. Antalet större våtmarker är begränsat till ett fåtal mossar av ristuv-typ, vars storlek varierar mellan 5 och 10 hektar. Området tillhör geologiskt den Sydvästskandinaviska berggrundsprovinsens västra gnejssegment. Bergarterna utgörs främst av tonaliter och granodioriter av Åmålstyp med stråk av migmatiserade bergarter och gångar av pegmatit och granit. Även röda och grå, vanligen förgnejsade, graniter förekommer. Berggrunden överlagras av ett som regel tunt jordtäckte av sandig-moig morän. Högsta kustlinjen i trakten ligger ca 185 m ö h.

Inom Fjornshöjdens storområde finns flera närbelägna gammelskogar som är beslutade naturreservat med liknande karaktär och biologiska värden som vid Brännan. Dessa utgörs

2002-06-25

Dnr 511-8637-00

Länsstyrelsen
Värmland
Miljöenheten

av Kesebotten, Fjornshöjden, Håltebyns brandfält och Deletjärnsåsens naturreservat samt det blivande reservatet Bergvattssdalen. Ett orört våtmarksområde vid Flatsmossen finns i nordvästra delen av området och även detta har skyddats som naturreservat. Storområdet har en rik barrskogsfågelfauna med god representation av lövträdsgynnade arter. Samtliga i Sverige förekommande arter av hackspettar finns i området. Likaså finns flera spelplatser för tjäder, samt en relativt god förekomst av järpe och orre. Andra arter, utöver hackspettar och skogshöns som också upptagits i EU:s fågeldirektiv är slaguggla, pärluggla och sparvuggla.

Beskrivning av naturreservatet

Reservatsområdet ligger mellan 175 och 225 m ö h. Från Lilla Kroktjärn (norra delen av Sandsjön) i väster sträcker sig reservatet åt öster, i en västslutning och över ett flackare höjddparti, fram till Södra Sundsvattnet i öster.

Merparten av reservatets äldre fastmarksskog, cirka 134 hektar, består av äldre granskog i sent successionsstadium eller magrare tallskogar med inslag av hållmarker. I området finns en naturvårdsbränna som är ca 15,5 hektar. På mossar och mossepartier dominerar tall med inslag av enstaka björk och gran. Kärr och sumpskogar utgörs mestadels av lövsumpskogar med björk och klibbal och ett varierat inslag av gran. Död ved av både barr- och lövträd förekommer fläckvis i rikligt mängd, särskilt i västra delen.

De största naturvärdena i reservatet är knutna till de gamla granskogsbestånden med visst lövinslag och till den naturvårdsbränna som anlades 1997. På brandfältet finns nu stora mängder död ved som skapar förutsättningar för förekomst av bl.a. hotade hackspettar och skalbaggar. I de äldre, naturskogsartade bestånden finns en koncentration av rödlistade arter som föredrar fuktiga och skuggiga miljöer, bl.a. ett artrikt lavsamhälle med förekomst av broktagel, läderlappslav och lunglav. Inom området har även tre rödlistade arter av vedlevande insekter påträffats; större flatbagge, nordlig plattbagge och jättesvampmal.

Merparten av området har varit föremål för mer eller mindre omfattande skogsbruksåtgärder, och ca 23 hektar upptas av kalmare med varierande antal kvarlämnade lövträd och äldre tallar. Därutöver finns ungefär 2,8 hektar yngre skog som består av en tallplantering.

Följande naturtyper som ingår i habitatdirektivet i Natura 2000 finns representerade i området:

• Västlig taiga (9010)	45 ha
• Lövsumpskog av fennoskandisk typ (9080)	1,6 ha
• Skogbevuxen myr (91D0)	5,4 ha

Beskrivning av reservatets gränser

Reservatets gräns i nordväst utgörs av sydänden av Lilla Kroktjärn. Gränsen går sedan mot ost-sydost i princip i beståndskanten mellan sumpgranskog och yngre gallringsskog mot sydänden på Buretjärn där gränsen vinklar mot nordost. Ungefär mitt på tjärnet går sedan gränsen rakt österut och följer beståndskant mellan frötallhygge och äldre tallskog. Sedan följs en basväg mot sydost och rundar vändplanen på skogsbilvägen strax norr om Metestjärn. Gränsen löper sedan mot nordost i beståndskant mot brännan och den kantzon

2002-06-25

Dnr 511-8637-00

Länsstyrelsen
Värmland
Miljöenheten

som lämnats mot Holmetjärn och upp till Norra Sundsvattnet. Här viker gränsen av mot syd-sydost, följer beståndskant ner mot Södra Sundsvattnet där reservatet avgränsas i öster. Reservatets sydgräns utgörs av den gamla rågången mellan Kroken och Juskog i sydvästlig riktning med undantag för brandfältet där gränsen utvidgas mot söder. Avgränsningen i väster löper snett ner i sluttningen mot nordväst och följer sedan ungefär hyggeskanten.

Motiv till skydd

Genom ett omfattande och till övervägande delar rationellt skogsbruk har många biotoper minskat kraftigt i omfattning och sammanhängande skogsområden fragmenterats. För växt- och djurlivet viktiga strukturer och processer som var vanliga före ett aktivt brukande av skogen håller på att försvinna. Processer som eld och översvämning som i naturtillståndet är viktiga för förnyande av skogsekosystemen, har i det närmaste upphört.

Genom en reservatsbildning vid Brännan bevaras en koncentration av äldre bestånd som uppkommit naturligt efter brand och där kvarvarande äldre skog endast i begränsad omfattning påverkats av skogsbruk. Vidare säkerställs även den befintliga brännan i området och nya möjligheter att anlägga skogsbränder underlättas i området genom reservatsbildningen.

Brännan är också en viktig pusselbit i Storområdet Fjornshöjden där en koncentration av värdefulla skogsmiljöer förekommer.

Området har ett stort *botaniskt* värde då det hyser ett stort antal hotade kryptogamer och vedsvampar, vars biotopkrav återfinns i naturskogar med stort inslag av gamla grova lövträd och gott om död ved. Det föreslagna naturreservatet har även ett stort *zoologiskt* värde genom gammelskogens och naturvårdsbrännans speciella förutsättningar som livsmiljö för fågelfauna och vedlevande insekter. Storområdet Fjornshöjden har bedömts som riksintressant avseende vedlevande skalbaggar. Värdena understryks ytterligare av mångfalden av hackspettar i området. Vitryggig hackspett, tretåig hackspett, mindre hackspett och gråspett har högt ställda krav på sin miljö, och uppträder i naturskogsliknande skogar med hög trädslagsvariation och stort inslag av gamla lövträd. Förekomsten av häckande gröngöling är även det en värdefull kvalitetsindikator i ett barrskogslandskap. Skogshönsen tjäder och järpe har även de påverkats negativt genom skogslandskapets ökade fragmentering, minskad areal gammal skog och minskad andel lövträd. Ett bevarande av naturskogens kvalitet är betydelsefull också för dessa arters förekomst inom området.

För de arter som är knutna till barrskogens sena successionsstadier, såväl som till brännor och lövrika stadier, med krav som inte tillgodoses i den brukade skogen, är ytterligare reduktion av biotopareal troligen förödande för deras långsiktiga överlevnad. Skogsbruk i de naturskogsartade bestånden skulle därför vara ett allvarligt hot mot bevarandet av den biologiska mångfalden i området.

Länsstyrelsens bedömning

Området vid Brännan har uppmärksamats på senare år genom Skogsvårdsorganisationens nyckelbiotopsinventering samt Life-projektet "hackspettlandskap". Reservatet innehåller prioriterade naturtyper, utpekade i EU:s habitatdirektiv, nämligen *Västlig taiga*, *Lövsumpskog* och *Skogbevuxen myr*. Brandfältet har

2002-06-25

Dnr 511-8637-00

Länsstyrelsen
Värmland
Miljöenheten

medtagits som ett av Sveriges bidrag till europeiska nätverket "Natura 2000". Området omfattas därför av Miljöbalkens 7Kap 28-29§§ samt Förordnande om områdesskydd 16-20§§, där det framgår att Länsstyrelsen för sådant område har ansvar att säkerställa att en gynnsam bevarandestatus bibehålles eller återställs för berörda livsmiljöer eller arter. Länsstyrelsen gör bedömningen att detta är ett mycket skyddsvärt område vars naturkvalitéer endast kan bevaras genom att det undantages från skogsbruk och arbetsföretag som påverkar mark, flora och fauna.

Skötsel och förvaltning

Med stöd av 3 § förordning om områdesskydd enligt miljöbalken (SFS 1998:1252) fastställer länsstyrelsen de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen.

Fastställelsen omfattar inte P-platsen och vandringsleden. För dessa tecknas separata avtal. Fastställelsen omfattar heller inte den ekonomiska utredningen, (se bilaga 4.2).

Ärendets handläggning

Reservatsområdet med omgivningar uppmärksammades då Skogsvårdsstyrelsen tillsammans med Länsstyrelsen pekade ut tre Life-områden i länet. Inom ramen för detta projekt genomfördes en naturvårdsbränning i området 1997.

Skogsvårdsstyrelsen genomförde också en nyckelbiotopinventering i området hösten 1998 och fann då stora arealer med nyckelbiotoper och objekt med naturvärden. Markägaren Juskog AB vände sig till Länsstyrelsen för att diskutera de stora arealer nyckelbiotoper och objekt med naturvärden som Skogsvårdsstyrelsen avgränsat på deras innehav.

Diskussionerna ledde fram till reservatsdiskussioner vid området kring Brännan.

Förhandlingar med markägaren Juskog AB inleddes under vintern 2000/01 och avslutades i januari 2002. Länsstyrelsen har engagerat Svefa AB, Karlstad i arbetet med värdering och förhandling.

Yttrande från remissinstanser

Bland de remissinstanser som svarat på utsänt *förslag till beslut* har följande tillstyrkt förslaget: Skogsvårdsstyrelsen Värmland-Örebro, Wermlands ornitologiska förening, Årjängs kommun och Naturvårdsverket.

Den instans som haft invändningar är LRF (Länsförbund i Värmland och kommungruppen i Årjäng). Här följer en kort redogörelse över de viktigaste invändningarna och Länsstyrelsens svar:

LRF framför att de inte finner någon tydlig intresseprövning enligt proportionalitetsprincipen där hänsyn tas till enskilda intressen. Länsstyrelsen tillämpar alltid intresseprövning enligt 7 kap. 25§ vid beslut om områdesskydd men eftersom markägaren Juskog AB på eget initiativ kontaktat Länsstyrelsen angående den ansamling av höga naturvärden som identifierats på deras innehav, har en närmare redogörelse för intresseprövning inte varit aktuell i detta beslut. Länsstyrelsen har haft en positiv och konstruktiv dialog med markägaren under hela handläggningen.

2002-06-25

Dnr 511-8637-00

Länsstyrelsen
Värmland
Miljöenheten

LRF anser också att det i föreslaget beslut måste framgå hur ersättningsfrågan lösts. Beslut om naturreservat förutsätter inte att ersättningsfrågan är löst varför denna del inte berörs i besluten. Länsstyrelsen har dock förtydligat under rubriken *ärendets handläggning* att förhandlingen om ersättning är avslutad. Vidare framgår det i bilaga 3. *Registeruppgifter* att Juskog AB fortfarande är markägare vilket innebär att ersättningen betalats ut i form av intrångsersättning.

Vidare anser LRF att det är oklarheter vad gäller jakten i området. Länsstyrelsen har därför förtydligat dessa föreskrifter och tillägg (se C sid 4).

LRF vill också att begreppet "Fjornshöjdens storområde" reds ut och att Länsstyrelsen redogör för vilka planer som finns i området. Länsstyrelsen har av praktiska skäl valt att kalla det aktuella landskapsavsnittet för "Fjornshöjdens storområde". Med detta avses skogsområdet i och omkring Fjornshöjden som Länsstyrelsen prioriterat de senaste åren när det gäller bildande av nya naturreservat. I detta ingår t.ex. LIFE-området där särskilda medel finansierade flera naturvårdssatsningar på 90-talet i både Länsstyrelsens och Skogsvårdsstyrelsens regi. Länsstyrelsen har i dagsläget inte några planer på fler reservat i detta område med undantag för Bergvattdalen i nordväst där värdering och förhandling med berörd markägare redan är avslutad. Länsstyrelsen informerar alltid berörda markägare i ett tidigt skede i en reservatsprocess.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, se bilaga 6.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Ingemar Eliasson. Föredragande har varit biolog Fredrik Wilde. I den slutliga handläggningen har även deltagit chefsjurist Lars-Ove Olsson, ekolog Johan Bohlin, naturvårdsdirektör Lars Furuholm och antikvarie Michael Jerkemark.

Ingemar Eliasson

Fredrik Wilde

2002-06-25

Dnr 511-8637-00

**Länsstyrelsen
Värmland**
Miljöenheten

Sändlista

Naturvårdsverket, 106 48 STOCKHOLM

Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 STOCKHOLM

Boverket, Box 534, 371 23 KARLSKRONA

Sveriges geologiska undersökning, Guldhedsgatan 5A, 413 20 GÖTEBORG

Skogsvårdsstyrelsen i Värmland-Örebro län, Box 387, 651 09 KARLSTAD

Lantmäterimyndigheten, Bryggaregatan 11, Box 1068, 651 15 KARLSTAD

Vägverket Region Väst, Lokalkontor Värmlands län, Box 1051, 651 15 KARLSTAD

Årjängs kommun, att. Tomas Axelsson, Box 906, 672 29 Årjäng

Juskog AB, Lars Leonardsson, Skogssällskapet, Box 5083, 402 22 Göteborg mb

Västra Nordmarkens älgskötselområde c/o Lennart Berglund, Strandvägen 25, 670 10
Töcksfors

Värmlands läns Jaktvårdsförbund, Box 65, 660 60 MOLKOM

Lantbrukarnas Riksförbund, Länsförbundet i Värmlands län, Lillerud, 660 50 VÅLBERG

Naturskyddsföreningen, länsförbundet i Värmland, Verkstadsgatan 1, 652 19 KARLSTAD

Wermlands Ornitologiska Förening, Älvsborgsvägen 6, 681 43 KRISTINEHAMN

PLAN
KME, Michael Jerkemark
Reservatspärmen
Förvaltningspärmen
Naturvårdsregistret
Värmlands läns författningssamlingar